بسم الله الرحمن الرحيم

Subject: ....

Year:........ Month:........ Day:........( )

جواب سوال اول: سوال: علت تقدیم علم بیان بر بدیع را بنویسید

(جواب در صفحه ۵ نوشته)

سوال دوم: تعریف مجاز و کنایه: و علت تقدیم مجاز بر کنایه را بنویسید

جواب: تکر اللفظ المراد به لازم ما وضع له إن قامت قرینة على عدم ارادته مجاز والا کنایه

و علت تقدیم مجاز بر کنایه اینست که معنای مجاز مانند جزء معنای کنایه هست زیرا در مجاز فقط معنای لازم اراده میشود اما در کنایه معنای لازم و ملزوم هردو جائز هستند چون جزء از کل از لحاظ طبعی مقدم است

سوال سوم: تعریف مجاز مرسل و دو نوع از علاقه های آن؟

جواب) عبارت هست از اینکه در بین معنای حقیقی و مجازی علاقه غیر مشابهت و تشبیه باشد مانند لفظ (ید) که در اصل برای عضو مخصوص وضع شده است که ما هر آنرا در نعمت و قدرت بطور مجاز مراد بگیریم؛ و علاقه ۱. تسمية الشيء باسم جزئه: كالعين في الربيئة ۲. عكس یعنی تسمية الشيء به اسم كل كالأصابع في الأنامل

Subject: ....
Year:........ Month:........ Day:........( )

سوال چهارم: تعریف تشبیه را بنویسید و شرح عبارت ذیل را بنویسید

ای هذا باب التشبیه الاصطلاحی

جواب تشبیه در لغت عبارت هست از دلالت و رهنمائی بر مشارکت دو چیز در یک معنا. و در اصطلاح عبارت هست از اشتراک چیزی با چیزی دیگری در یک معنا به گونه ای که استعاره تحقیقیه و استعاره بالکنایه و تجریدیه نباشد مانند زید اسد

شرح عبارت این باب در مورد تشبیه اصطلاحی است که استعاره بر آن بناء میشود یعنی اینجا مراد مطلق تشبیه هست

وجه ترک اعتراض شده این (و مایقال) جواب گشت: زمانیکه معرفه بلفظ به اول خودش اعاده شود پس در اینصورت عین اول میشود پس در اینصورت مطلق نیست بلکه قید اکثری هست

سوال پنجم: کان مثار نقع فوق رؤسنا و أسیافنا لیل تهوی

الف) ترجمه بیت ب) ارکان اربعه تشبیه را در بیت فوق واضح نمائید

ج) وجه تشبیه در بیت فوق کدام است؟

جواب ترجمه گویا بالا رفتن گرد و غبار بر سر ما و بالا و پائین آمدن شمشیرها حالتشان مانند حالت شبی است که ستاره هایش در حال فرو ریختن هستند در این مثال مشبه

Scanned by CamScanner

كان مثار نقع فوق رؤسنا و اسيافنا و مشبه به ليل تهوى كواكبه

وجه شبه = من الهيئة الحاصلة من هوى أجرام مشرقة

مستطيلة متناسبة المقدار متفرقة في جوانب شيء مظلم

سوال ششم = اسم دیگر اعنات را که از اصطلاحات بدیع است

ذکر کنید و سپس آن را با مثال توضیح دهید؟

جواب وهو ان يجيء قبل حرف روي او ما في معناه من الفاصلة

ما ليس بلازم في السجع نحو ((فأما اليتيم فلا تقهر الخ))

و اسم دیگر اعنات ۱ لزوم ما لا یلزم ۲ تشدید ۳ تضمین

سوال ۷ عکس وتبدیل را تعریف کنید

جواب اینست که جزء کلام را بر جزء دیگر مقدم میکنیم و بعدا جزء مقدم

را مؤخر میکنیم مانند عادات سادات = سادات عادات

سوال هشتم = اذا نزل السماء بأرض قوم = رعيناه وان كانوا غضابا

در این بیت چه آرائی بکار رفته است

جواب در این بیت استخدام بکار رفته که لفظ دو معنا دارد

یکی خود لفظ و دیگری ضمیر آن

۵۱ ۹۱،۹۲

Subject: ....
Year:......... Month:......... Day:......... ( )

سوال یک

الفن الثانی علم البیان ... ماتن رحمه چرا احکام علم بیان را بر علم بدیع مقدم ذکر نموده و چرا برعکس نکرد =

جواب

علت و انگیزه تقدیم علم بیان بر بدیع اینست که در اصل بلاغت به علم بیان نیاز است زیرا اولاً علم بیان جزء بلاغت است ولی علم بدیع تابع بلاغت است و مسلم است که جزء از تابع مقدم است و ثانیاً اینکه توسط علم بیان تعقید معنوی خارج میشود و عدم تعقید شرط فصاحت است لذا بخاطر همین علم بیان را بر بدیع مقدم کرد

سوال دو (۲) وهو علم یعرف به ایراد المعنی الواحد بطرق و تراکیب مختلف فی وضوح دلالت علیه الف مراد از تراکیب مختلف چیست در این مورد مقداری توضیح دهید ب) مرجع ضمیر علیه را هم مشخص نمائید جواب (یعنی اینکه باشند بعض طرق مختلف واضح دلالة و بعضها واضح تر باشند)

و ضمیر علیه به معنی بر میگردد

سوال ۳) و الدلالة اللفظ اما علی تمام ما وضع اللفظ له او علی جزئه او علی خارج عنه و تسمی الاول وضعیه و تسمی کل من الاخیرین عقلیه (الف) وجه تسمیه وضعیه و عقلیه را بنویسید (ب) برای این هر سه دلالت یک مثال ذکر نمائید

جواب وضعیه را به این علت وضعیه نامیده اند که واضع لفظ را برای تمام معنی
[illegible] وضع کرده است و عقلیه را از جهت عقلی می نامند که دلالت لفظ بر
جزء معنا و یا خارج (لازم) از جهت حکم عقل میباشد چرا که حصول کل
و ملزوم با خود لازم دارد حصول جزء (لازم) و لازم را

مثل دلالت وضعی مثل دلالت لفظ انسان بر حیوان ناطق ـ دلالت التزامی
مثل انسان بر ضاحک ـ و دلالت تضمنی مانند دلالت لفظ انسان بر حیوان یا بر ناطق

سوال چهارم: والنظر هنا فی ارکانه ای البحث فی هذا المقصد عن ارکان تشبیه
المصطلح وهی اربعه الف) ارکان ۴ تشبیه را ابنویسید ب)
مراد از تشبیه در این مقام تشبیه بلیغ است یا تشبیه علی وجه
الاستعارة والکنایة ـ (کنایه) نیز در آن داخل میباشد

جواب ۱ مشبه ۲ مشبه به ۳ وجه شبه ۴ أدات تشبیه
ـ اینجا مراد تشبیه علی وجه الاستعاره هست

سوال ۵) الحقیقة کلمة مستعملة فی ما وضعت له فی اصطلاح

به التخاطب الف) مطلب این عبارت را حل فرمائید ب) نیز مطلب

به تخاطب را بطور مشخص بیان فرمائید ج) مجاز را تعریف فرمائید

جواب: مطلب این عبارت اینست که حقیقت کلمه ای هست که استعمال میشود

در معنایی که در آن وضع شده است (مصنف میخواهد حقیقة را تعریف کند و او را از

مجاز و از کنایه متمایز سازد و لذا او را به کلمه ای که استعمال شده در معنای موضوع له

خود شان است تعریف میکند و البته این کلمه استعمال شده در معنای موضوع له خودش

مشروط به این شرط است که در اصطلاح گفتگو بکار رود بر این معنا که

و با این گفته احتراز میکند از مجاز مستعمل در ما وضع له در اصطلاحی غیر از

اصطلاح گفتگو مانند لفظ الصلاة زمانیکه گوینده به عرف شرع در دعا آنرا

استعمال بکند = تعریف مجاز = مجاز مفرد و مرکب را قبول کردیم اما مجاز مفرد

کلمه ای هست که استعمال شده در معنای که غیر از معنای ما وضع له در اصطلاح

تخاطب

سوال ۶) کل منها لغوی و شرعی و عرفی خاص و عام ... حقیقة لغوی

عرفی و شرعی را تعریف فرمائید جواب حقیقة لغوی و شرعی و خاص و عام

در حقیقة منسوب به واضع است مثلا اگر واضع واضع لغت باشد

او را لغوی گویند و اگر شرعی باشد آنرا شرعی گویند

سوال ۱۷ الف) الفن الثالث علم البدیع وهو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام بعد رعایة المطابق ووضوح الدلالة ... الخ مراد از تحسین کلام حیث ب) مطلب بعد الرعایة المطابق را بنویسید ج) و نیز مطلب بعد رعایة وضوح الدلالة را بنویسید

جواب الف) مراد از تحسین کلام اینست که معانی آن تعدد شود و اعداد و تفاصیل آن بقدر طاقت مفید شود ~~[illegible]~~ مطلب بعد رعایة مطابقة اینست که ~~[illegible]~~ وضوح الدلالة اینست که کلام وجوه زمانی محسن ~~[illegible]~~ برای کلام شمرده میشوند که این دو امر را رعایة بکنیم

۹۳ - ۹۴، ۹۵

سوال ۱) علم بیان را تعریف کنید ب) قیود احترازی در تعریف را توضیح دهید جواب وهو علم یعرف به ایراد المعنی الواحد بطرق مختلفة فی وضوح الدلالة علیه = قیود احترازی: وتقیید الاختلاف بالوضوح لیخرج معرفة ایراد المعنی الواحد بطرق مختلف فی اللفظ والعبارة

سوال دوم ۲) از دلایل سه‌گانه کدام یک در فن معتبر است و چرا؟

جواب = دلالت لفظیه وضعیه معتبر هست و چرا - جواب -

وهی کون اللفظ بحیث یفهم منه المعنی عند الإطلاق بالنسبة الی العالم بوضعه

Year:.......... Month:.......... Day:..........( )

سوال سوم ۳: ارکان تشبیه را نام برده در ضمن یک مثال آنها را مشخص کنید

جواب ۱ مشبه ۲ مشبه به ۳ وجه شبه ۴ أداة تشبیه

مثل زید اسد فی الشجاعة = زید مشبه اسد مشبه به

فی الشجاعة وجه شبه کاف حرف تشبیه

سوال ۴: وجه شبهی که خارج از طرفین باشد بر سه قسم است ۱ حقیقی حسی

۲ حقیقی عقلی ۳ اضافی برای هر کلی مثال بیان فرمائید

جواب مثال حقیقی حسی اینکه مدرک بالحس باشد مثل چشم که با چشم میبیند

انسان الوان و اشکال را دو ۲ حقیقی عقلی مثل الذکاء هوشیاری

سه ۳ اضافیه: مانند دور کردن حجاب در تشبیه به حجة خورشید

سوال ۵: مجاز مرسل و استعاره را تعریف کرده در ضمن یک مثال آنها را

مشخص نمائید = جواب تعریف مجاز مرسل عبارت هست از اینکه بین معنای

حقیقی و مجازی علاقه و مناسبت مصحح غیر مشابهت باشد

تعریف استعاره به مجازی گفته میشود که مناسبت و علاقه بین معنای حقیقی

و مجازی آن علاقه تشبیه باشد مثل زید اسد که أسد استعاره گرفته

شده برای زید و همچنین در مجاز مرسل که اسد در اصل برای سبع مخصوص وضع شده

تعریف به عربی (والمجاز المرسل ان کانت العلاقة المصححة

Sahand غیر المشابهة بین المعنی المجازی والحقیقی والا فاستعارة)

سوال ششم :- تعریف علم بدیع را بنوشته و دو قسم آن را توضیح دهید

جواب :- وهو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام بعد رعایة المطابقه ورعایة الوضوح الدلالة :- ا معنوی عبارتست از محسناتی که به اعتبار ذات محسن معنا اند و نتیجتاً در الفاظ یافته میشود ۲ لفظی یعنی راجع به تحسین لفظ است

سوال هفتم :- (واذا انزل السماء بأرض قوم ۹ رعیناه وان کانوا غضابا) (ومن رحمته جعل لکم الیل والنهار لتسکنوا فیه ولتبتغوا من فضله) فوجهك كالنار في ضوئها ۹ ووجهي كالنار في حرها

جواب :- در (اذا انزل السماء) استخدام بکار رفته و در (ومن رحمته جعل لکم لف ونشر بکار رفته

و در سومی (فوجهك) الجمع مع التفریق

Subject: .... Year: ...... Month: .... Day: .... ( )

سوال یک علم بیان را تعریف کنید و بنویسید علت تقدیمش بر بدیع چیست (تکراری)

سوال دو= تعریف کنایه و مجاز و علت تقدیم مجاز بر کنایه چیست (تکرار)

سوال سه= استعاره مطلقه، مجرده و مرشحه را با مثال توضیح دهید

جواب) تعریف مطلقه استعاره ای هست که در آن هیچگونه صفتی ذکر نشود که با یکی از طرفین مناسبت داشته باشد مثل عندی اسد

۲ مجرده: استعاره ای است که در آن صفتی ذکر شود که با مستعار له مناسبت داشته باشد غمر الرداء اذا تبسم ضاحکا

۳ مرشحه: استعاره ای هست که با چیزی متناسب و هماهنگ با مستعار منه همراه است مانند اولئک الذین اشتروا الضلالة بالهدی فما ربحت تجارتهم

(تعریف به عربی)

مطلقه هی ما لم تقترن بصفة ولا تفریع عندی اسد

مجردة= وهی ما قرن بما یلائم المستعار له کقوله غمر الرداء

مرشحه= وهی ما قرن بما یلائم المستعار منه

(اولئک الذین)

سوال چهار) التشبیه ای هذا الباب التشبیه الاصطلاحی المبنی علیه الاستعاره، التشبیه ای مطلق التشبیه ... فلیس علی اطلاقه

تکراری

Subject:..

Year:............ Month:............ Day:............( )

تکراری

سوال پنجم) کأن مثار النقع فوق رؤسنا * واسیافنا لیل تهاوی کواکبه

الف) بیت را ترجمه کنید ب) ارکان ارجه‌ی تشبیه را در بیت

فوق واضح سازید ج) وجه تشبیه در بیت فوق از کدام نوع است

سوال ششم) اعنات را تعریف کرده آن را با مثال توضیح دهید و اسم

دیگر آن را ذکر کنید تکراری

سوال هفتم- عکس و تبدیل را با مثال واضح سازید تکراری

سوال هشتم- اذا نزل السماء بأرض قوم * رعیناه و إن کانوا

غضابا

تکراری

موصوف علیه عین الکلام گشت